

POSTANOWIENIE

Dnia 29 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Dariusz Zawistowski (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Mirosława Wysocka

w sprawie z powództwa Z. M.
przeciwko I. T.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 29 maja 2019 r.,
zażalenia powoda
na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 20 grudnia 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

1. uchyla zaskarżony wyrok

**2. orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego
pozostawia do rozstrzygnięcia Sądowi Apelacyjnemu w (...).**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 listopada 2017 r. Sąd Okręgowy w K. zasądził od pozwanej I. T. na rzecz powoda Z. M. kwotę 188 000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

Po rozpoznaniu apelacji pozwanej Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 20 grudnia 2018 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania.

W zażaleniu na ten wyrok pozwany zarzucił sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, wynikającą z błędnego uznania przez Sąd Apelacyjny, że istniała procesowa podstawa, wymieniona w art. 386 § 4 k.p.c., do uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania oraz zarzucił naruszenie art. 386 § 4 i art. 328 § 2 k.p.c. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ § 1¹ k.p.c. zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje stronie w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Przyjęty w kodeksie postępowania cywilnego model apelacji pełnej zakłada, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia, dokonuje własnych ustaleń faktycznych, opierając się na materiale zebranym w pierwszej instancji i prowadząc w razie potrzeby własne postępowanie dowodowe oraz stosuje właściwe przepisy prawa materialnego. Postępowanie apelacyjne powinno więc co do zasady zakończyć się wydaniem merytorycznego orzeczenia, rozstrzygającego definitywnie spór między stronami. Zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c., poza wypadkami określonymi w § 2 i 3, sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. zażalenie jest skierowane przeciwko wyrokowi lub postanowieniu co do istoty sprawy, którym przekazano sprawę do ponownego rozpoznania. W postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym podlega ocenie zasadność uznania przez Sąd drugiej instancji określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej ustawowej podstawie orzeczenia kasatoryjnego. Przestanki uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji zostały określone wąsko, dlatego też w przypadku wniesienia zażalenia kognicja Sądu Najwyższego ogranicza się do oceny, czy rzeczywiście Sąd pierwszej

instancji nie rozpoznał istoty sprawy lub też, czy istotnie dla wydania wyroku konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości.

W zaskarżonym zażaleniu wyroku Sąd Apelacyjny w (...) uznał, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, a sporządzone w sprawie uzasadnienie nie spełnia wymogów określonych w art. 328 § 2 k.p.c.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy są rozstrzygnął nie o tym, co było przedmiotem sprawy, zaniechał w ogóle zbadania materialnej podstawy żądania, pominął całkowicie merytoryczne zarzuty zgłoszone przez stronę, rozstrzygnął o żądaniu powoda na innej podstawie faktycznej niż zgłoszona w pozwie, bądź nie uwzględnił (nie rozważył) wszystkich zarzutów pozwanego rzutujących na zasadność roszczenia powoda (por. postanowienia z dnia 26 listopada 2012 r., III SZ 3/12, z dnia 23 września 1998 r. II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22, z dnia 15 lipca 1998 r. II CKN 838/97, z dnia 3 lutego 1999 r., III CKN 151/98, wyroki z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003, nr 3, poz. 36, z dnia 21 października 2005 r. III CK 161/05, z dnia 12 listopada 2007 r., I PK 140/07, OSNP 2009, nr 1-2, poz. 2).

Nie budzi wątpliwości, że Sąd pierwszej instancji przeprowadził postępowanie dowodowe, ustalił stan faktyczny, a także zastosował w jego ocenie właściwe dla rozstrzygnięcia sprawy przepisy prawa materialnego. Z tego względu wadliwa była ocena Sądu Apelacyjnego, iż Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Odmienne stanowisko nie uzasadnia stwierdzenie Sądu Apelacyjnego dotyczące wadliwości uzasadnienia wyroku Sądu I instancji. Stwierdzenie naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. przez Sąd pierwszej instancji nie jest wystarczające dla uznania, że nie została rozpoznana istota sprawy. Zgodnie z art. 382 k.p.c., postępowanie apelacyjne ma charakter merytoryczny i w tym znaczeniu jest kontynuacją postępowania przeprowadzonego przed sądem pierwszej instancji. W systemie apelacji pełnej Sąd drugiej instancji dokonując odmiennej oceny prawnej powinien w niezbędnym zakresie dokonać ewentualnie dalszych ustaleń faktycznych.

Nie oznacza to zastępowania orzeczenia sądu pierwszej instancji własnym orzeczeniem, prowadzącym do sytuacji, w których sąd drugiej instancji orzekałby jako jedyna instancja. W orzecznictwie Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego przyjmuje się, że gdy sąd drugiej instancji, rozpoznając sprawę, zmienia lub uzupełnia ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji, wymaganie zaskarżalności orzeczeń wydanych w pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji) i dwuinstancyjności postępowania sądowego (art. 176 ust. 1 Konstytucji) nie zostaje naruszone (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2017 r., I CZ 1/17, wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 marca 2003 r., SK 8/02, OTK-A 2003, nr 3, poz. 20, postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 maja 2013 r., Ts 216/12, OTK-B 2013, nr 5, poz. 498).

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw